

H I S P A N I A.

jus illi tributum ab Ioanne VIII P. M. sub Alphonso Magno rege, uti litteræ docent Apostolicæ.

Portugal-
liæ Archie-
piscopi.

Habet & tres Archiepiscopos Portugallia, Bracarensem, Olyssiponensem, & Funchalensem: subque iis Episcopos Eborensem, Viscensem, Guardensem, Conimbricensem, Portugallensem, Lamecensem, Silvensem, Ceppetensem, Leriensem. Eborensis Episcopatus antiquissimus; quod B. Mancinus Christi discipulus primus Eboræ divini verbi præco, primusque, ut nonnulli autumant, Episcopus fuisse dicatur. Eborensem Ecclesiam Metropolitanam fecit Paulus III P. M. primumque ibi Archiepiscopum nominavit Serenissimum Principem S. R. E. Cardinalem, Henricum Portugallia Infantem. Silvensis in regno Algarbiorum, mutata sede, Ossonobensi successit. Leriensis Episcopatus nuper institutus auctoritate Pauli III P. M. De reliquis Episcopatibus consulendus Vasæus, loco, quem indicavi.

His omnibus, ut & Abbatibus, monasteriisque, quanti sint annuatim reditus, notant curiose Lucius Marineus Siculus, Damianus à Goes, Eques Lusitanus, & alii.

Ad statum Ecclesiasticum pertinent etiam Fidei Inquisitores, in Sarracenos, Maranos, & Iudæos primum creati: illorum auctoritas & vires lapsu temporis extensæ, in omnes, quibus alieniores ab Ecclesia Romana mentes.

Urbes nunc
celebres.

Urbes in Hispania nunc celebres sunt, Barcino, vulgo *Barcelona*, Catalonia caput; parvum quondam oppidum, nunc celebre emporium: licet portus commoditate destituatur, eoq; naves sæpe in statione tempestatibus pereant. Cæsaraugusta, vulgo *Caragoça*, Arragonia caput, magnificentissima totius Hispania urbs, Pompelon, sive Pompejopolis, vulgo *Pompelona*, caput regni Navarrai, Valentia, caput olim regni, nunc fructuum varietate Hispanicorum amœnissima, Murcia, caput regni, hortus totius Hispania appellatus, Carthago nova, vulgo *Cartagena*, optimus Hispania ad mare Internum portus, Granata, caput regni, splendida atque ampla urbs, Hispalis, vulgo *Sevilla*, Andalusia caput, urbs magnificentissima, opulentissimum totius Europa emporium. S. Lucas, navium statio Hispalensium. Corduba, urbs admodum ampla, at minus populosa. Marcenæ oppidi ager lectissimos totius Hispania fert asturcones. Toletum, centrum fere Hispania obtinet: omnium maxima ac munitissima. Madritium, vulgo *Madrid*, & *Madril*, regia sede nobile oppidum: quinto hinc milliario visitur in Escuriali superbum illud D. Laurentii monasterium, Philippi II opus, in memoriam victoriae adversus Gallos ad S. Quintinum in Picardia anno 1557 obtentæ, exstructum. Burgi, vulgo *Burgos*, Castellæ Veteris caput, oppidum antiquitate & magnitudine celebre. *Valladolid*, inter nitidissimas Europa urbes censetur. Compostellam,

Gallacia caput, alias vulgo S. Iago, D. Iacobi Apostoli ossa ibi sita, claram effecerunt. Olyssipo, vulgo Hispanis *Lisbona*, incolis Portugallis *Lisboa*, Portugalli regni caput, urbs magna, populosa, negotiationibus celeberrima. *Setubal*, *Ciudad di Puerto*, *Corunia*, *Ribadeo*, *Viverus*, *Bilbao*, portus ad Oceanum celebres.

Urbium tota Hispania olim clarissima fuere in Bætica Astygi, nunc *Egya*: Hispalis, nunc *Sivillia*: & Corduba, nunc *Cordoua*. In Lusitania Augusta Emerita, nunc *Merida*: in Tarraconensi Pallantia & Numantia, ante memorata: item Tarraco, vulgo *Tarragona*, Scipionum opus, maritimarum in his locis olim opulentissima: Cæsaraugusta, sive Cæsarea Augusta, vulgo *Caragoça*, hodie etiam omnium Hispaniarum splendidissima: Asturica, nunc *Astorga* dicta. Sed & Carthago Nova, nunc *Cartagena*, clara fuit à conditoribus Pœnis: & Saguntus, nunc *Morriedro*, fide atque ærumnis inclytum nomen reliquit.

Academia illustriores sunt Salmantica, & Complutum in regno Castellæ, Conimbrica in Portugallia regno.

Inter Hispania Montes Pyrenæus principem obtinet locum, Hispanos ab Gallis dividens; qui Ptolemæo & reliquis *Πυρηνæ*; Stephano, *Πυρην*; Tibullo, & Silio Italico *Pyrene*; Livio, Cæsari, Suetonio, Emilioque Probo *Saltus Pyrenæus*; Hispanis, *Los Pyrenæos* universim, nam pro ratione locorum varia sortitur nomina. Ad Templum Veneris dicitur *Puig gerda*, inde *Montes de Iacque & Roncervalles*; ad Navarra demum regnum, *Mons S. Hadriani*. Mela, Dion, & Orosius, Pyrenæos appellant non tantum, qui Hispaniam inter & Galliam; sed & qui ab Oriente in Oceanum usque excurrunt Occidentalem. Quin & ad Artabrum vel Celticum promontorium, quod hodie *Cabo de Finis terræ*, Pyrenæos haftenus ab accolis appellari testatur apud Arctelium Georgius Aultriacus, Præpositus Harlebecensis. Ex his Montibus, qui ab Ortu abeunt in Occasum per Hispania longitudinem, *Idubeda mons versus Austrum ad Iberi fontes in Pelendonibus derivatur, & per Virrectam Arexacesque, ubi Orbionis cacumina surgunt, neque procul Cauno, qui hodie Moncajus est, Bilbilim Darocamque præterfectus, mare Mediterraneum attingit, non procul Dertusa urbe; unde extrema ejus montis partes hodie etiam nomen habent. Paulo infra Caunum ex Idubeda emissus Orospeda, mollibus initio jugis, ut vix ad surgere videatur, sensim tamen sese efferens, ulteriusque progressus, Molina primum montes, Sierra Molina hodie, erigit; Orospeda item pars rupes illa præcella, quæ ex Hispalensi urbe Granatam eunti prope Archidonam se conspiciendam offert. Nomen habet famamque meretur ex memorabili, quod in omne ævum est duraturum, amoris exemplo. Hispanis dicitur, *La Penna de los Enamorados*, *Amantium Rupes*. Res, ut paucis dicam, ita habet: Quum regnum Granatense Mauris adhuc pareret, grave-*

Urbes olim
claræ.

Academiæ.

Montes.